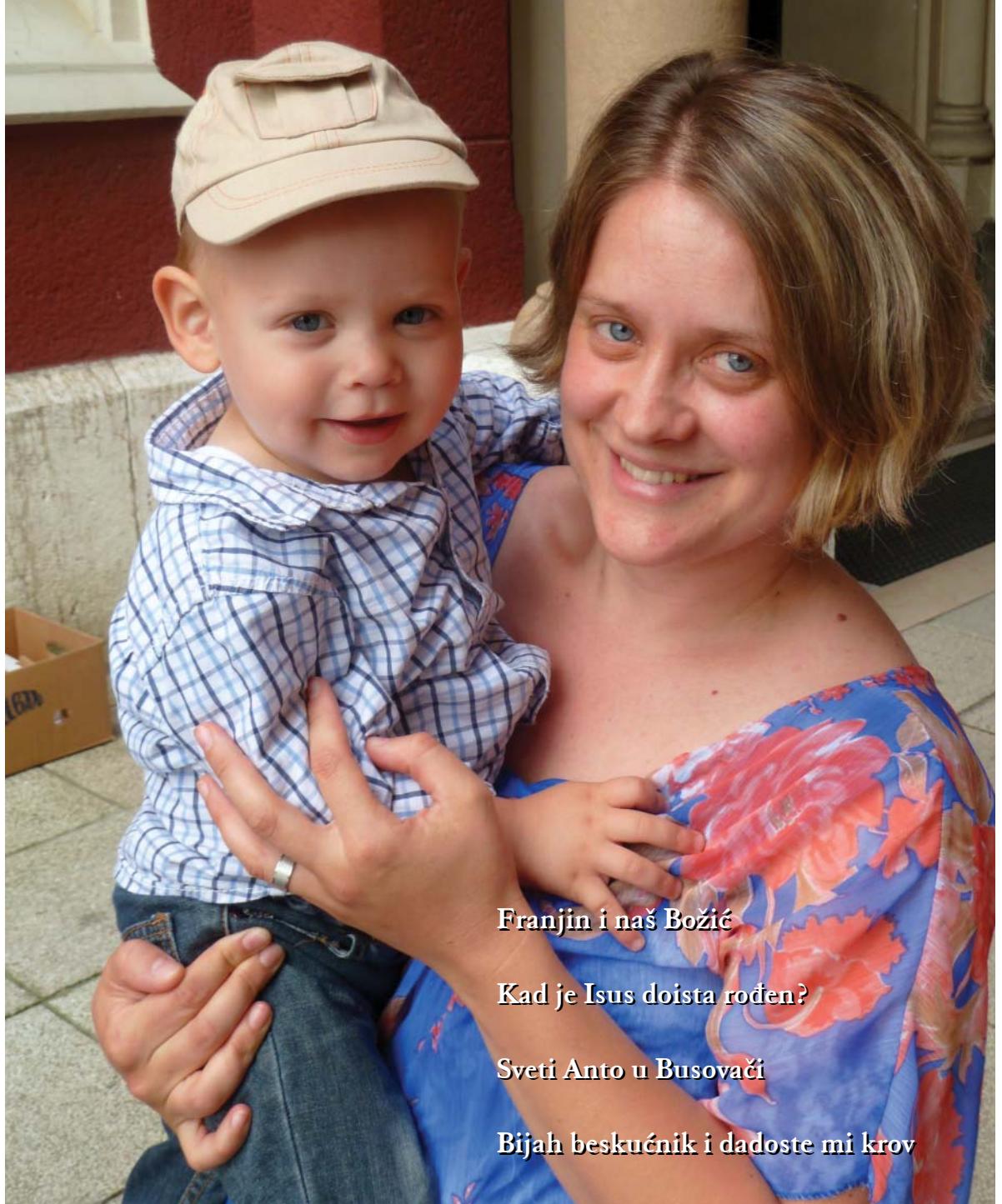

GLASNIK SVETOG ANTE

GLASILO SVETIŠTA SVETOG ANTE SARAJEVO / BISTRIK

Franjin i naš Božić

Kad je Isus doista rođen?

Sveti Anto u Busovači

Bijah beskućnik i dadoste mi krov

Čekanja i očekivanja

Poštovani štovatelji svetog Ante!

Ovim božićnim brojem našega *Glasnika svetog Ante* zatvaramo punih šest godina kako je on počeo izlaziti. Sve dosad je redovito, četiri puta godišnje kako je i bilo planirano od početka, stizao u vaše domove i na svojim stranicama donosio vam poruku dijaloga i mirovstva koja se može čuti u svetištu sv. Ante na Bistricu. I za njegov sadržaj, ali i za njegovu grafičku opremu čitatelji su imali samo pohvalne riječi.

No, valja nam iskreno reći, ni njegovo izlaženje nije bilo bez problema i poteškoća. Opće je naime poznato da izdavaštvo na ovim našim širim prostorima već odavno poznaće krize, nekad veće nekad manje. U novije vrijeme, valjda kao posljedica globalne gospodarske krize, ona je doista ozbiljna i nije poštedjela ni naše skromno glasilo. Nad njega se nadvila upitnost njegova pojavljivanja u javnosti. Čekamo bolje dane...

Kada dobijete u ruke ovaj broj *Glasnika* također će se zatvoriti i jedno razdoblje u crkvenoj godini kojim je zapravo započela liturgijska godina i u kojemu smo se pripravljali za svetkovinu Božića. Nazivamo ga došašćem ili, prema latinskom jeziku, adventom. Ulomci iz evanđelja koja smo ovih dana iz dana u dan čitali pozivali su nas na budnost i - čekanje! Na čekanje Isusova dolaska, ovoga kalendarskoga ali i onoga na kraju naših dana.

Zasigurno pod utjecajem čitanja ovo nas je predbožićno vrijeme ponovno stavilo pred pitanje: a kakva su naša iščekivanja, kakve su naše nade? Za mene kao kršćanina pravo pitanje trebalo bi biti: brinem li se da otkrijem i ispunim iščekivanja drugih ili insistiram samo na ispunjenju svojih vlastitih očekivanja?

Život Isusa iz Nazareta, na koga se često pozivamo, nije se sastojao u tome da iščekuje nešto za sebe nego u tome da ispunji očekivanja Očeva, da ispunji očekivanja čovječanstva. Jezmo li se tako pripravili da toga i takvoga Isusa prepoznamo u božićnim jaslicama i u svom ga svakodnevnom životu naslijedujemo?

Čestit Božić i puno bolju novu godinu želi vam

Urednik

Franjin i naš Božić

Sv. Franjo je s neizrecivom radošću svečanije slavio Božić negoli ostale Gospodinove blagdane. On to obrazlaže riječima koje su zapisane u Asiškom zborniku: "Iako je Gospodin i po otajstvima ostalih svetkovina izveo djelo našega spasenja, ipak kad *nam bijaše rođen* (usp. Iz 9,6), kao što je govorio blaženi Franjo, on nas je spasio" (AsZb 14).

Greccio - novi Betlehem

Među najpoznatije događaje iz Franjina života ubraja se njegovo jedinstveno slavljenje Božića u Grecciu, mjestu pokraj Asiza i to 1223. godine. Uz pomoć mještana Ivana Velite, želio je uprisutniti ozračje betlehemske noći kako bi se na neposredniji način moglo doživjeti siromaštvo i malenost novorođenog Kralja - djeteta Isusa. Zato je Franjo već petnaest dana prije Božića povjerio Ivanu svoju nakanu da želi na posebni način proslaviti Božić te ga je tom prilikom zamolio:

"Ako želiš da ovogodišnji Božić proslavimo u Grecciju, požuri se i brižljivo pripravi što će ti reći. Želio bih obnoviti uspomenu na ono Dijete koje je rođeno u Betlehemu i na njegove djetinje potrebe i neprilike, tj. kako je bilo smješteno u jaslice i položeno na slamu u nazočnosti vola i magarca da bi se to moglo tjelesnim očima gledati" (1Čel 84).

Za taj Božić dobri i vjerni čovjek sve je pripravio što je svetac rekao i napravio je jaslice. Za narod toga kraja ta je noć u Grecciju bila posebna - za njih je postala novi Betlehem. Sveti Franjo, zajedno sa svojom braćom i narodom klicao je od radosti i pjevač dajući hvalu Gospodinu. Njegov životopisac Toma Čelanski, spominje da je sv. Franjo te večeri stajao pred jaslama i *silno ganut ranjen pobožnošću, shrvan krotkošću, a ispunjen čudesnom radošću*. Ta radost je vidljiva i u Čelanovim riječima kada kaže:

"Kad je Franjo vidio da je sve pripravljeno, obradovao se. Pripravljene su jaslice, donesena je slamu, dovedeni su vol i magarac. Čast se ondje iskazivala jednostavnosti, uzvisivalo se siromaštvo, preporučivala se poniznost, a Greccio kao

da postade novi Betlehem... Jasle su oltar gdje se služi svečana misa; u neočekivanoj utjehi uživa svećenik. Svetac Božji oblači levitsku odjeću, jer bijaše đakon, i zvonkim glasom pjeva evanđelje... Zatim propovijeda okupljenom narodu. Njegove riječi o rođenju siromašnoga kralja u malom gradu Betlehemu teku poput meda... Usta su mu bila ispunjena glasom, ali još više slatkim osjećajima... Konačno je dovršeno svečano bdijenje i svi se radosni povratise kući..." (1Čel 85-86).

Povezanost Betlehema, križa i oltara

Kroz taj neobični događaj životopisac je želio potvrditi i pokazati čvrstu Franjinu odluku da u svemu živi Evanđelje, da slijedi stope Gospodina našega Isusa Krista. Franjo je neprestano razmatrao Riječ Božju, sve riječi i djela Isusova, ali "njegovu je pamet napose zaokupljala poniznost što se objavila Utjelovljenjem i ljubav što se očitovala u Muci; tako je jedva htio razmišljati o nečemu drugom" (1Čel 84). Franjo je duboko doživljavao da se otajstvo utjelovljenja prelijeva u otajstvo otkupljenja i u novu prisutnost proslavljenoga Krista u euharistiji.

Božićna liturgija u Grecciju nije ostala prikovana uz povijesni događaj u Betlehemu, nego je prosljedila i oživjela otajstvo muke i uskršnja Krista koji u euharistiji uvijek iznova dolazi među nas i daje nam se za hranu. Tako se Betlehem, križ i oltar ujedinjuju u istom slavlju vjere po kojem Gospodin ostaje sa svojima do svršetka svijeta. Franjo je tu neraskidivu povezanost otajstva utjelovljenja i euharistije zapisaо u Prvoj opomeni ovako:

"Evo, svaki se dan ponizuje (usp. Fil 2,8) kao kad s *kraljevskih prijestolja* (Mudr 18,15) dođe u utrobu Djevičinu, svaki dan dolazi k nama sam se očitujući poniznim; svaki dan po rukama svećenikovim *silazi iz krila Očeva* (usp. Iv 6,38; 1,18) na oltar. I kao što se svetim apostolima pokazao u pravome tijelu, tako se sada nama pokazuje u svetom kruhu." (Opom 1,16-19).

Betlehem je u srcima ljudi

Slavljen Božića u Grecciju Franjo je želio sve podsjetiti na tu spasenjsku zbilju i pomoći vjernicima da liturgijskim slavljem snažnije

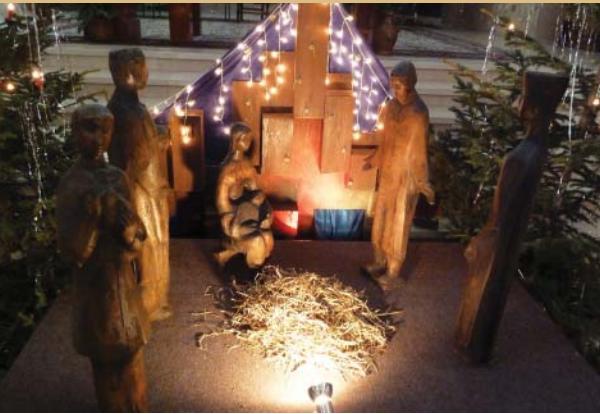

dožive da se Krist u svakoj euharistiji ponovo rađa kao u Betlehemu i poziva ljude da ga naslijeduju. Treba spomenuti i viđenje što ga je te noći imao neki pobožni čovjek. On je naime video "kako u jaslama leži prestrašeno Djetešće i Božjeg sveca koji Djetetu pristupa kao da ga hoće oda sna probudit. To viđenje nije bilo neumjesno, jer je Djete Isus bilo zaboravljeno u srcima mnogih u kojima je djelovanjem milosti po njegovu sluzi Franji bilo probuđeno i duboko utisnuto u vjerno pamćenje" (1Čel 86).

Ovo slavlje, kako je prije spomenuto, bilo je jedinstveno upravo zato jer nije zapisano da su Franjo i njegova braća to slavlje kasnije ponavljali. Ovim je slavljen betlehemskega događaja u talijanskem Grecciju Franjo na neki način želio pokazati da je svako mjesto prikladno za doživljaj Božje blizine. Jaslice daju do znanja da nije potrebno ići u daleka mjesta ili Svetu zemlju, da nema potrebe prelaziti mora i ići daleko da bi nas ispunila božićna radost, da bi zadrhtao od svetog gangu pred Bogom komu je Djelica dala našu ljudsku krhkost i lomnost, iz čije je utrobe on primio tijelo pravoga čovječstva i naše krhkosti (usp. 2PVj 4-5). Betlehem je posvuda jer je Betlehem nešto što nastaje u srcima ljudi.

Uprisutnjem betlehemske noći Franjo je želio probuditi u ljudima zaspalo dijete Isusa. Na to ga je sigurno potakla spoznaja da Isus još uvijek nije prisutan u ljudskom srcu u onoj mjeri u kojoj bi trebao biti. Ljudi su zaboravili na Njega. Hoće li se mojim djelovanjem i mom proslavom Božića barem u jednom čovjeku probuditi zaspalo dijete Isus?

S. Kata KARADŽA

Kad je Isus doista rođen?

Podatak u papinoj knjizi Djetinjstvo Isusovo o odstupanju vremenskoga određivanja Isusova rođenja od onoga tradicionalnoga niti je nešto bitno novoga, a niti mijenja smisao i opravdanost vjere u Isusa. Isus je svojim životom i porukom ostavio dubok trag u ljudskoj povijesti, a kršćanstvo o Božiću stavlja naglasak na teološku težinu Isusova utjelovljenja

Nedavno se i u hrvatskom prijevodu pojavila knjiga Benedikta XVI. *Djetinjstvo Isusovo* u kojoj je jedna informacija iz te knjige u pisanim medijima dobila izuzetno značenje i uzbudila javnost. Riječ je o tvrdnji pape Benedikta XVI. iznesenoj u toj knjizi da je Isus rođen 2 do 7 godina prije sadašnjega datiranja njegova rođenja i računanja vremena. Mediji su, naime, tu već odavno poznatu činjenicu iskoristili u senzacionalističke svrhe kako bi pokazali da je papa iznio nešto posve novo o čemu se dosada navodno nije pisalo, ni znalo. Time se željelo možda iskazati nagađanje da je papa načinio neki iskorak u područje koje je dosad bilo zaštićeno zabranom teološkoga propitkivanja.

Nije nam doista nakana polemizirati s medijima koji žive od očekivanja ili čak stvaranja svakodnevnih uzbuđenja nastalih na običnoj površini života. To je njihov napitak

kojim omamuju čitatelje željne svakovrsnih senzacija. Više nam je stalo pojasniti za blagdan Božića kad se Isus stvarno rodio i još jednom osvježiti poruku njegova poslanja upravo u liku čovjeka.

Što kažu povjesni izvori?

Iako u starini nisu postojale knjige koje su zapisivale datum nečijega rođenja jer to po sebi i nije imalo nekakvoga posebnoga značenja, ipak s povjesnoga gledišta o Isusu imamo dosta povijesnih podataka koji omogućuju pouzdanu i logički obrazloženu sliku Isusova rođenja, djelovanja, smrti. Te je podatke potrebno uvažavati i vrednovati jer predstavljaju važan kostur za poniranje u Isusovu poruku ljudima i u kontekst vremena kad je izrečena.

Ponajprije postoje nekršćanski i nekršćanski izvori koji govore o Isusovu rođenju i životu u prvoj trećini prvoga stoljeća. Jedno od najvažnijih nekršćanskih svjedočanstava jest ono rimskega povjesnika Tacita s početka 2. st. po Kr. koji o Isusu govori u kontekstu Neronova spaljivanja Rima i progonstvu kršćana. Naziv kršćanin Tacit dovodi u vezu s Kristom kojega je Poncije Pilat dao ubiti za vrijeme vladavine cara Tiberija. O Isusu govori i Josip Flavije, Isusa spominje i židovski Talmud, a najpouzdaniji su svakako kršćanski izvori: prije svega evanđelja i Pavlove poslanice. No ni oni ne predstavljaju povijesne izvore u današnjem smislu riječi i ne daju u potpunosti podatke za detaljniju Isusovu biografiju.

Kršćanski izvori i Isusovo rođenje

Što znamo s povjesnoga gledišta o Isusovu rođenju? Postoje određeni podaci koji mogu biti pouzdani kamenčići u mozaiku Isusova rođenja i povjesnoga postojanja. Naime, monah Dionizije *Exiguus*, kojemu je papa Ivan I. god. 525. povjerio utvrđivanje datuma Uskrsa, prvi je izračunao vrijeme poslije Krista i u tom se izračunavanju preračunao od 4–7 godina. Naše današnje računanje vremena oslanja se upravo na Dionizijevu izračunavanje.

Zašto Isus nije rođen prve godine, kako to danas računamo, nego ga stavljamo u razdoblje „prije njegova rođenja“ 4 do 7 godina? Razlog za ovakvo datiranje Isusova rođenja leži u pouzdanim povijesnim činjenicama. Jedna od tih činjenica jest da je povjesno posve izvjesno kako je kralj Herod Veliki umro 4. pr. Kr. Druga činjenica veže se tjesno uz ovu: znamo pouzdano da je Isus bio rođen za vrijeme vladavine upravo ovoga vladara. Uz tu činjenicu naslanja se i pokolj djece u Betlehemu koji je poslije Isusova rođenja naredio Herod Veliki. Iz iznesenih činjenica bi slijedilo da Isus ni u kojem slučaju ne bi mogao biti rođen prije 4. godine (usp. također i Lk 1,5) i da je živio i djelovao za vrijeme Herodova sina Heroda Antipe (Lk 13,33). Stoga danas postoje u znanstvenim krugovima različita mišljenja koja Isusovo rođenje smještaju u vrijeme između 7. i 4. god. pr. Kr. Možda je ipak točnije staviti datum rođenja bliže 4. nego 7. godini pr. Krista.

Neosporena je činjenica da je Isus rođen u Betlehemu, ali je u povijesti, osobito među liberalnim teolozima, bilo ozbiljnih glasova da je Betlehem samo teološko mjesto uzeto iz proročanstva proroka Miheja, a da se Isus ipak rodio i odrastao u Nazaretu. Mihej to ovako izražava: „A ti, Betleheme Efrato, najmanji među kneževstvima Judinim, iz tebe će mi izaći onaj koji će vladati Izraelom; njegov je iskon od davnina, od vječnih vremena“ (Mih 5,1). Unatoč liberalnom mišljenju o mjestu Isusova rođenja u Betlehemu ono do danas nije ozbiljno dovedeno u pitanje.

Početak Isusove djelatnosti veže se uz podatak Lk 3,1 gdje se govori o početku djelatnosti Ivana Krstitelja »petnaeste godine vladanja cara Tiberija« 15. god. vladanja Tiberija dade se dosta točno izračunati. To je bilo od 1. listopada 27. do 1. listopada 28. god. po Kr. Iz toga proizlazi da Isus nije mogao nastupiti javno prije tog datuma. Ako se k tomu doda i podatak koji susrećemo kod Luke 3,23 gdje se izričito veli: »Isusu je na početku njegova dje-

lovanja bilo otprilike trideset godina...», onda je posve moguća i realna 4. god. pr. Kr. kao godina Isusova rođenja.

Teološka poruka važnija od godine rođenja

Očito za prve kršćane nije bila toliko važna godina kad je Isus bio rođen koliko ono što je propovijedao. Bez obzira koliko Isusovo rođenje imalo teološku težinu, ono se kao povijesna činjenica uzimalo kao pouzdan povijesni podatak koji nije utjecao bitnije na Isusovu teološku poruku. Evanđelja su nastala iz Isusove poruke i vjere prve kršćanske zajednice s apostolima u Isusa i njegovu poruku. Sama pak godina njegova rođenja nije na početku smatrana važnom, jer je tek u 6. st. došlo do izračuna datuma Isusova rođenja kad se kršćanstvo već bilo duboko ukorijenilo u općeljudsku povijest.

Stoga i ovaj podatak u papinoj knjizi *Djetinjstvo Isusovo o odstupanju vremenskoga određivanja Isusova rođenja od onoga tradicionalnoga i ustaljenoga niti je nešto bitno novoga, a niti mijenja smisao i opravdanost vjere u Isusa. Isus je svojim životom i porukom ostavio dubok trag u ljudskoj povijesti, a kršćanstvo o Božiću stavlja naglasak na teološku težinu Isusova utjelovljenja*. Da je Isus bio i čovjek i da se Bog toliko vezao uz čovjeka i preko njega uputio svoju poruku čovječanstvu daje Božićnoj poruci teološku dubinu. Iz te dubine i nastaje Božićno veselje, nastaje vjera u Božju blizinu i nova nada u ostvarivanje novoga čovjeka prema Božjoj mjeri.

Bož LUJIĆ

**ČESTIT BOŽIĆ
I SVETO POREĐENJE ISUSOVU,
BLAGOSLOVLJENA NOVA 2013. GODINA**

svim štovateljima sv. Ante
i čitateljima našega *Glasnika*
žele
Fratri i sestre s Bistrika

Božićni psalam sv. Franje

(Franjo ga je zajedno s braćom molio i po nekoliko puta na dan kroz cijelo vrijeme Božića)

Kličite Bogu, jakosti našoj (Ps 80,2a)
kličite Gospodinu Bogu životu i istinitomu
(1 Sol 1,9)
glasom radosnim (usp. Ps 46,2b).

Jer Gospodin je to Svevišnji, strašan
Kralj velik nad zemljom svom (Ps 46,3).

Jer presveti Otar s neba, Kralj naš od davnine
(Ps 73,12a)
posla ljubljenoga Sina svoga s visine
kog rodí Blažena Djevica, sveta Marija.

On će me zvati *Oče moj* (ps 88,27a)
a ja ču ga prvorodenim učiniti,
najvišim među kraljevima svijeta (Ps 88,28).

U onaj dan posla Gospodin milosrđe svoje
i noću hvalospjev svoj (Ps 42,9).
Ovo je dan što ga učini Gospodin
kličimo i radujmo se njemu (Ps 117,24).

Jer nam je presveto ljubljeno Dijete darovano i
rodilo se za nas (usp. Iz 9,5) na putu i bi po-
loženo u jasle
Jer za nj ne bijaše mjesta u svratištu (usp. Lk
2,7).

Slava na visinama Gospodinu Bogu
A na zemlji mir ljudima miljenicima njego-
vim (usp. Lk 2,14).
Neka se raduju nebesa i neka kliče zemlja,
neka huči more i sve što je u njemu
neka se raduju polja i sve što je na njima (Ps
95,11-12a).

Pjevajte mu pjesmu novu
pjevaj Gospodinu sva zemljo (usp. Ps 95,1).

Podjeljivanje sakramenta potvrde

Krštenje i potvrda

*Svi su kršćani, kojima su po krštenju oprošteni
grijesi, jednak i jednakog dostojanstva, dok su
u drugom planu sve razlike: rasne, nacionalne,
klasne ili spolne*

Ovi se sakramenti danas u Katoličkoj crkvi primaju kao prvi i četvrti, a isprva su slijedili jedan iza drugoga. Krštenje je prvi i temeljni kršćanski sakrament: ono je znak vjere u Krista, pristajanje uz njegov život i sudbinu, po njemu se postaje članom zajednice Kristovih vjernika, Crkve. Stoga su svi kršćani, kojima su po krštenju oprošteni grijesi, jednak i jednakog dostojanstva, dok su u drugom planu sve razlike: rasne, nacionalne, klasne ili spolne.

Krštenje znači prihvatanje Isusova puta

U ranoj crkvi uglavnom su krštavani odrašli koji su se svjesno i slobodno odlučivali za krštenje te se obvezivali da žive uzornim i etički zahtjevnim životom. Vjernici su po krštenju prihvaćali kao mjerodavan Isusov put, sudbinu i život, te su bivajući upravljeni u vodu simbolički sudjelovali u Isusovoj smrti i uskrsnuću. U razornoj i za čovjeka pogubnoj sili vode, umirao bi i bio pokopan stari grešni

Obred podjeljivanja sakramenta krštenja

čovjek, ali bi također iz vode koja život daje i život znači ustajao novi čovjek označenje imenom Trojstva i vođen Božjim Duhom.

Uz krštenje je vezano i značenje brisanja, pranja grijeha, koje „operira“ simbolikom pranja i čišćenja. To značenje je osobito došlo do izražaja kad se u crkvi počelo krštavati uglavnom malu djecu. Budući da nisu mogli imati nikakvog stvarnog grijeha, njih se u krštenju „pralo“ od istočnog grijeha koji se prenosi rađanjem. To je dovelo do redovitog krštavanja novorođenčadi, često odmah nakon rođenja. Odluku krštenika kojom prihvata Krista i njegovu sudbinu u svom životu, zamijenila je odluka odraslih kumova i roditelja. To je u ranoj crkvi bio izuzetak koji je postao pravilom u kršćanskim crkvama sve do danas. U ekumenskom dijalogu kršćanskih crkava i uvažavanju važno je da sve crkve (osim nekih manjih zajednica) priznaju krštenje drugih i ne ponavljaju ga – u skladu s drevnom praksom neponavljanja krštenja podijeljenog u nekoj odvojenoj kršćanskoj zajednici te učenjem o neizbrisivom bilježu koji se u krštenju daje.

Obredi prepuni simbolike

Uz krštenje su se još u ranom kršćanstvu razvili bogati obredi koji su tijesno povezani s teološkim značenjem i životnim smislim sa-

mog čina. Isprva je podjeljivano u prisutnosti čitave zajednice u uskrsnom bdijenju, uranjanjem u bazen s vodom te vezano uz oblačenje bijelih haljina nakon krštenja – sve je to nosilo snažnu vremensko-prostorno-životnu simboliku, koju mi danas tek možemo naslutiti kad malo dijete polijevamo s malo vode zazivajući sveti Božji trojstveni život nad imenom krštenika. Ipak, danas se naglasak možda pomiče s elementa (vode i uranjanja odnosno polijevanja) na samo sveto Božje ime i život koji se zaštitnički i dobrohotno veže na vjernost ljudskom životu.

Nakon krštenja odmah je slijedilo pomazanje krizmom (ulje) koje je vršio biskup. Samo pomazanje je također simbolički vrlo bogato: njime se pečati krštenje te onoga koji se odlučuje – sam ili preko kumova i roditelja – jača i osposobljuje za živo i kreativno svedočenje za Isusa Krista u njegovu svijetu. Kao sakrament dara Duha Isusova konkretizira se u služenju braći i sestrama kao i u slobodnom i angažiranom djelovanju u crkvi i svijetu. Današnja „postkrizmena kriza“ – osipanje mladih iz crkve – ne govori toliko o samom sakramentu, koliko o potrebi da crkva također bude sve više mjesto djelovanja Duha, živog Duha koji sve čini novo i otvara oči za istinu.

Miro JELEČEVIĆ

Nova evangelizacija

U povodu 50. obljetnice *Drugoga vatikanskog koncila* održana je u Rimu *Biskupska sinoda* od 11. do 28. listopada 2012. Papa Benedikt XVI. otvorio je Sinodu, kako sam kaže: s velikom radošću i visokim ciljem da, u vremenu duhovnog pustošenja i svijeta bez Boga, možemo iznova otkriti radost vjeronauja, njegovu životnu važnost za nas ljudе. Tema ove sinode bila je *Nova evangelizacija za prenošenje kršćanske vjere*.

Mali koncil

U svojoj propovijedi na misi na vatikanском Trgu sv. Petra u četvrtak 11. listopada, papa je tom zgodom ujedno službeno otvorio *Godinu vjere* i time dao smisao proslave veličanstvenog, ali ipak prošlog događaja Koncila od prije pola stoljeća. Proslava, kazao je, nije samo uspomena i komemoracija drugovatikanskog koncila, nego on danas i za budućnost daje jasnou perspektivu da se vjera u Krista, apostolska vjera, priopći svakome čovjeku i svim ljudima, na hodočašću Crkve na putovima povijesti, oko koje se »vratio« cijeli Drugi vatikanski koncil.

Biskupska sinoda bila je kao mali koncil: S papom je koncelebriralo 80 kardinala, osmorica patrijarha istočnih katoličkih Crkava vlastitoga prava, gotovo 200 (nad)

biskupa sudionika Biskupske sinode o novoj evangelizaciji, 104 predsjednika biskupskih konferenciјa iz cijelog svijeta, među kojima je bio i predsjednik HBK-a đakovačko-osječki nadbiskup Marin Srakić te naši kardinali Vinko Puljić i Josip Bozanić i biskup fra Marko Semren. Posebnu je pozornost privukla nazočnost šesnaestorice od sedamdesetak još uvijek živih koncilskih otaca. Veličanstvenoj proslavi ispred bazilike sv. Petra pribivala su dva najviša gosta iz ekumene, simbolički prvak svjetskog pravoslavlja, ekumenski carigradski patrijarh Bartolomej I. i anglikanski primas kenterberijski, nadbiskup Rowan Williams.

Aktualnost sinode

Aktualnost ove sinode za novu evangelizaciju pokazuje osobito *Apostolsko pismo u obliku SVAGDJE I UVIEK (Ubiicumque et semper) Benedikta XVI. i osnivanje Papinskog vijeća za promicanje nove evangelizacije*. U tom pismu on piše: Svugdje i uvijek Crkva ima obvezu naviještati evanđelje Isusa Krista. On, prvi i najveći evangelizator dao je apostolima, na dan svoga uzašašća k Ocu, nalog:

“Podite i učinite sve narode mojim učenicima, krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih poštivati sve što sam vam zapovjedio” (Mt 28,19-20).

U vjernosti ovom nalogu, Crkva-narod kojega je Bog odabrao, od dana Duhova, kada je primio Duha Svetoga kao dar (Dj 2:14), tako da naviješta njegova divna djela (vidi 1. Pt 2,9) - nikad nije prestala oglašavati, cijelom svijetu ljepote Evanđelja navješćujući Isusa Krista kao pravoga Boga i pravoga čovjeka: istog „jučer, danas i zauvijek“ (Heb 13,8), koji je svojom smrću i uskrsnućem donio otkupljenje i tako doveo staro obećanje do ispunjenja. Stoga, evangelizacijsko poslanje, kao nastavak djela Gospodina Isusa

namijenjenog i za rad Crkve potrebnog i nezamjenjivog, je odraz njezinog vlastitog bića. Ovo poslanje je u povijesti uvijek poprimalo nove oblike i programe, ovisno o mjestima, situacijama i o povijesnim trenucima.

Što je nova evangelizacija?

Izraz nova evangelizacija potječe od pape Ivana Pavla II., kojega je značenje pokazao posebno u svojoj enciklici *Poslanje Otkupitelja (Redemptoris et missio)* i drugim bezbrojnim govorima kao zadaću o kojoj se Crkva danas treba uvijek brinuti u cijelom svijetu svojom misijom izvana i iznutra - *ad extra* i *ad intra* – danas posebno također u područjima drevnog kršćanstva. Njegova inicijativa je povezana posebno sa spisom *Navješćivanje evanđelja* pape Pavla VI. Zadaća je to koja izgleda čisto izvanska, da bi uspjela, zahtijeva prije svega neprestanu nutarnju obnovu, neprestano razvijanje - moglo bi se reći od „evangeliziranih“ k „evangelizacijskim“. Sam izraz upućuje na potrebu prihvaćanja također *novih modela evangelizacije*, što ne znači samo drugu evangelizaciju nakon neuspjele prve evangelizacije. Ali, za prikaz sadržaja nove evangelizacije treba uzimati posebno dokumente *Drugog Vatikanskog koncila* i *Katekizam Katoličke Crkve*. Duša pak evangelizacijske misije Crkve je molitva u zajedništvu s radom, kontemplacija i akcija, kao pravi model navješćivanja kršćanske vjere i evangelizacijske duhovnosti Crkve.

Na završetku zasjedanja Biskupske sinode, sinodalni oci su jednoglasno prihvatali *Poruku narodu Božjem*. Nakon vremena provedenog u zajedničkom razmišljanju o „novoj evangelizaciji za prenošenje kršćanske vjere“ biskupi se obraćaju kršćanskom puku potičući na žarče svjedočenje evanđelja u različitim kontekstima današnjice.

Fra Luka MARKEŠIĆ

Narodne izreke: O RODITELJIMA

Svoju obavezu prema roditeljima osjećamo tek onda kad ih više nema.

Japanska

Ako ne pomažeš roditelje dok su živi, što ti vrijedi da im prinosiš žrtve kad budu mrtvi?

Kineska

Kad imaš svoju djecu, shvaćaš dobrotu roditelja.

Ruska

Tko ima siromašne roditelje, neka ne gradi zgrade i kule.

Spanjolska

Čovjek bez roditelja, kao lutnja bez struna.

Vijetnamska

Što je u sinu najbolje, to je od roditelja.

Armenska

Ptica kad ima mnogo mladih rijetko kad je sita.

Danska

Zbog djeteta majku boli srce, a oca ruke.

Tatarska

Dijete lako dobije drugog oca, ali nikad drugu majku.

Nizozemska

Župna crkva sv. Ante u Busovači

Župa sv. Ante u Busovači

U busovačkom se svetištu sv. Ante na njegov blagdan mogu vidjeti i pravoslavni i muslimani i naši Romi. Svi se oni ovdje toga dana upuštaju u svoj osobni molitveni razgovor sa svetim Antonom

Među četrnaest naseljenih mjesta u vrhbosanskoj nadbiskupiji, gradova ili sela, u kojima je župna ili samostanska crkva posvećena sv. Antu Padovanskom jest i ime Busovače. Upravo je po patronu svoje župe ovaj srednjobosanski gradić postao nadaleko poznat. Jer, blizu 130 godina sadašnja je busovačka crkva mjesto vjerničkog okupljanja naroda, slavljenja Boga i štovanja sv. Ante. A vjernička zajednica u Busovači još je starija...

Povijest župe i župne crkve

Župa Busovača nastala je naime 1840. godine odvajanjem od Fojnice kao mjesna kapelacija i od tog vremena vodi svoje matice. Župom je formalno proglašena 1872. godine. Sjedište župe, do pred kraj osmanske vladavine, nalazilo se u mjestu Carica, odakle je preneseno u Busovaču. U župi je prvo postojala drvena crkva posvećena sv. Marku Evanđelistu.

Godine 1878. uspostavila je Austrija svoju vlast u Bosni. S njom je na ove prostore došlo i vrijeme većih političkih sloboda i ekonomskog uzdizanja. Država je koliko-toliko pomagala podizanje i crkvenih zgrada i vjerskih škola. Tako je 1881. godine započela izgradnja reprezentativne župne crkve u Busovači. Uz fizički napor i ulaganje novčanih sredstava mjesnog stanovništva i uz finansijsku

pomoć vlade crkva je dovršena 1884. godine. Sagrađena je od kamena. Po dimenzijama i arhitektonici nije se puno razlikovala od drugih crkava koje su u to vrijeme građene diljem Bosne i Hercegovine.

Iznad glavnih ulaznih vrata, na kamenoj ploči, kao podsjetnik budućim naraštajima, uklesani su njezini osnovni podatci:

Pomoći Boga, Nj. V. Fran. J. i V. Zem. Vlade, dobrog puka osobito gos. L. Velte, Pave Lerote i inih dobrotv. ovu crkvu Preobraženja Isusa i sv. Ante Pad. načini o. fr. Marijan Miličević, žup. posj. zlat. Križa s. k. 1884.

Kako se iz navedenog natpisa vidi, busovačka je župna crkva prvotno bila posvećena Preobraženju Kristovu; tek kasnije je kao glavni zaštitnik župe i crkve postao sv. Ante Padovanski. U skladu s tim, nad glavnim oltarom je 1886. postavljena slika Preobraženja Kristova; darovalo ju je Društvo bezgrešnog začeća Bl. Dj. Marije iz Beča, a 1881. naslikao ju je slikar Freyberg (500x300 cm). Krajem 19. ili početkom 20. stoljeća crkvu je zidnim slikama ukrasio poznati Marko Antonini. Slike, nažalost, nisu sačuvane, a tematski su bile vezane za život sv. Ante. Dva sačuvana pobočna oltara, jedan je s kipom sv. Ante, izradila je umjetnička tvrtka Ferdinanda Stuflressera iz Tirola.

Župa danas

Župa Busovača imala je 1991. godine 8.160 katolika, a danas ima 7.752 vjernika. O njima pastoralno skrbe župnik fra Dominik Batinić te župni vikari fra Vinko Tomas i fra Nikola Kozina.

U župi se nalazi i podružna crkva u Kaćunima, izgrađena 1970-71. godine i posvećena sv. Nikoli Taveliću. Župa ima 13 grobalja s kapelicama. Osim Busovače i Kaćuna, župu tvore i sljedeća naselja: Bare, Bešići, Bojišće, Brdo, Bukovci, Buselji, Carica, Draga, Dušina, Gavrine kuće, Granice, Gusti grab, Javor, Jazvine, Kaonik, Krčevine, Kula, Kupres,

Lašva, Nezirovići, Oselište, Podjele, Polje, Putiš, Rasno, Rovna, Sajtovići, Skradno, Solakovići i Višnjica.

Štovanje sv. Ante

S pravom bi se moglo reći kako je i u ovo naše vrijeme bujan vjerski život ljudi busovačkog kraja. Osobito se to može primijetiti za blagdan njihova patrona 13. lipnja. Uz proslavu ovoga dana povezan je i ovaj zanimljiv detalj: postao je naime ustaljen običaj kod nekih katoličkih obitelji ovoga mjesta da nekoliko dana pred blagdan sv. Ante okreće fasade svojih kuća. Tako ovaj srednjobosanski gradić i njegovi žitelji u novom, čistom i svečanom rahu dočekuju hodočasnike.

A njih je toga dana u Busovači uistinu velik broj i dolaze sa svih strana. Mogu se ovdje vidjeti vjernici sve tamo od Žepča, Zenice i Travnika do Fojnice, Kiseljaka i Kreševa. Mogu se vidjeti i pravoslavni i muslimani i naši Romi. Svi se oni ovdje, u busovačkom svetištu svetog Ante, upuštaju u svoj osobni molitveni razgovor s omiljenim svecem. U tome među njima nema razlike. Svetac svega svijeta i njihov je zajednički prijatelj, a oni jednako vjeruju da im on svesrdno pomaže!

Marijan KARAULA

Franjevački samostan u Fojnici

Bijah beskućnik i dadoste mi krov

Franjevački samostani u Fojnici i Kraljevoj Sutjesci bili su od 1949. do 1968. utočiste beskućnica - sestrama Kćeri Božje ljubavi

Godine 1949. nastupilo je komunističko progonstvo redovnica u Bosni i Hercegovini. Sestre Kćeri Božje ljubavi morale su u roku od 24 sata napustiti svoje samostane u Sarajevu, Antunovac na Ilidži i samostan Betaniju u Slatini kod Sarajeva. Sto dvadeset i pet sestara i 15 novakinja u tren oka, snagom komunističkog (ne)milosrđa postale su beskućnice. Po naredbi „crvene“ vlasti morale su zamijeniti redovničko odijelo građanskim. Školovanje, zdrave i mlađe sestre mogle su se nekako i snaći, ali za starije i bolesne sestre bilo je teško i bolno. Vojnici su starije sestre i bolesnice dizali na nosilima na kamione, bolje reći tovarili kao obične predmete. Kažu da je jedan vojnik plakao dok je obavljao taj naređeni posao. Da, vojnik, čovjek, koji je imao srca. Bio je to neki milosrdni Samarijanac.

Kud koja sa zavežljajem

Sestre su pošle u svijet bez igdje ičega, sa zavežljajem u rukama. Kuda koja. Jedne su tražile posao, druge su otiske rodbini, a treće, bolesne i nemoćne, primili su oci franjevci u Fojnici i u Kraljevoj Sutjesci. Pratila ih je predstojnica prof. s. Ljerka Stokaluk. Sestra se Ljerka o tim sestrama veoma požrtvovno i majčinski brinula dva desetljeća.

Također su u Tuzli sestre istjerane iz Zavoda Kraljice sv. Krunice, iz Josipovca u Slavonovićima te iz internata HKD Napredak. Zadnji je ostao samostan u Breškama, Emaus, gdje su sestre i kapelicu pretvorile u sestarsku spavaonicu. Ali komunisti nisu ni to trpjeli. Opljačkali su samostan, otjerali stočno blago, a sestre rastjerali. O tome događaju u Breškama kazivale su nam s. Otilija Krämer, misjonarka na Kosovu i s. Felicijana Silić, medicinska sestra u Bitolju.

Sestrama je svagdje i sve oduzeto, samo im groblja nisu dirali, ostala su do danas netaknuta, vjerojatno „iz praznovjerja“. Jer i komunisti su imali strah od posvećenih sestarskih posmrtnih ostataka.

Utočište kod franjevaca

Oci su franjevci u Fojnici dali sestrama krov i kruh. Tako i u Kraljevoj Sutjesci. Dugo su vremena sestre u Fojnici primale hranu iz franjevačke kuhinje. Bio je to jedan kazan za sve. Franjevci *Bosne Srebrne* svoj su kruh podijelili sa sestrama Kćeri Božje ljubavi. I s brojnim obiteljima. Dali su sestrama i kruha i ruha: brašna, krumpira, šećera, graha, masti, platna i inoga. I duhovnu pomoć. Za sve su to znali i suglasili se provincijal fra Josip Markušić i provincijalni definitorij. U prvom redu gvardijan u Fojnici fra Nenad Dujić.

Znala je za sve to i novoizabrana provincijalna glavarica s. Franciska Dušić u Zagrebu, jer je Provincijalat sestara Kćeri Božje ljubavi 1949. premješten iz Sarajeva u Zagreb. Ali je provincijalka bila nemoćna da negdje u Zagrebu smjesti toliki broj sestara.

Franjevci su sestrama u Fojnici dali i veći komad zemlje da mogu posaditi povrća, posijati žitarica i posaditi voća. Vjerojatno jagodu i ribizl. Držale su krave, svinje i kokoši, patke i guske.

Pamti to fra Tomislav Trogrlić, koji je u tri navrata živio u samostanu u Fojnici. Sestre su, koliko su mogle više, zarađivale kruh svojim rukama. Novaca nije bilo. Osim ako bi što utržile. Ali su imoci franjevci, za vrijeme pobirbe, davali i darivali od onoga što su primili za samostan i za siromahe. Jer, u njihovu samostanu bile su i obitelji, čije su kuće popalili partizani. Svaka obitelj u jednoj sobi. Nije se moglo drukčije, jer su franjevci željeli smjestiti što više obitelji-beskućnika.

Sestre su kasnije prešle u kuću, franjevačku školu iz turskih vremena, na Rupnovac, zvan po rupama staroga rudnika. Napokon su ioci franjevci istjerani iz samostana te su se smjestili u stari samostan, jer je novi zauzela vojska. Vječna nepravedna okupacija tuđega.

Kako je samostanska zgrada bila demoliрана, sestre su morale stavljati najlone i kišobrane na krov, dok im franjevci nisu pomogli postaviti krov i crjepove. Budući da su i franje-

vačku gimnaziju i samostan u Visokom zauzeli Titovi „omladinci“, tako su i sjemeništari bili smješteni u Fojnicu. Bilo je u tom općem metežu i suradnje, i suošćenja u patnji.

U kuhinji kod Đure Pucara

Nakon Drugoga svjetskog rata Đuro Pucar, predsjednik Narodne Republike BiH, zvan *Stari*, pozvao je časne sestre da mu u njegovu predsjedničkom kabinetu kuhaju, sole obroke i glaćaju. Nije vjerovao ni jednoj partizanki ni skojevki. Jednom svom suradniku odgovorio je na njegovo čuđenje:

- Časna Boga štuje, vjerujem da časno poštuje i svakoga čovjeka pa i Đuru Pucara Staroga.

U Fojnici je uvijek bilo desetak starijih i bolesnih sestara, kao i sestre koje su im pomagale. To pamti i s. Viktorija Dedić koja je posluživala starije i bolesne sestre. Na fojničkom groblju čeka uskrsnuće mrtvih desetak sestara Kćeri Božje ljubavi.

Sestre su u Fojnici ostale sve do 1968. godine. A onda su one koje su preživjele otisele u Rankoviće, blizu Novoga Travnika, u samostan koji im je sagradio rankovački župnik preč. Jozo Matković. Druge su otisele u druge samostane.

Ovih nekoliko rečenica i redaka nek bude zahvalno sjećanje na drevne i Bogu odane franjevce Provincije *Bosne Srebrne*, posebice one u Fojnici i Kraljevoj Sutjesci. Mnogi su od njih, vjerujemo, već u vječnom zagrljaju Presvetog Trojstva sa svojim Serafskim ocem sv. Franjom Asiškim. Ali, naša je evanđeoska i kršćanska dužnost izreći veliku zahvalnost za njihovu evanđeosku, redovničku i ljudsku ljubav, kao kruhohranitelja i duhohranitelja sestara beskućnica, braći koja će na pragu Vječnosti čuti Gospodinove riječi: *Bijah gladan i dadoste mi jesti, bijah beskućnik i dadoste mi krova, bijah potreban platna i dadoste mi odjeće, bijah bolestan, i nabaviste mi lijeka. I vode, i kruha, i ruha.*

S. Slavica BULJAN

Za oko i dušu

Trosatnim druženjem i kraćim predavanjem u našoj *Maloj galeriji svetog Ante* u subotu **29. rujna 2012. godine** obilježilo je četredesetak naših sugrađana iz Udruženja građana češkog podrijetla *Češka beseda* iz Sarajeva češki državni praznik *Dan svetog Vlaha*. To je ujedno i *Dan Češke besede!* Na druženju je bio nazočan i veleposlanik Republike Češke u Bosni i Hercegovini gosp. Slavomir Goga.

Iako ga nije popratio neki posebno priređen kulturno-vjerski događaj, svetkovinu našega utemeljitelja sv. Franje Asiškoga **4. listopada 2012. godine**, kao i proteklih godina, proslavili smo u našoj crkvi uobičajeno dostoјanstveno. Svetkovini je prethodila duhovna priprava kada su kroz tri dana svete mise predvodili i propovijedali fra Ilijan Dević (1. dan), fra Janko Ćuro (2. dan) i fra Drago Bojić (3. dan). A na dan sv. Franje slavile su se mise s propovjeđu i u 8 (fra Perica Vidić) i 11 sati (fra Luka Markešić). Središnje svetkovinsko misno slavlje s tradicionalnim obredom preminuća sv. Franje u 18 sati predvodio je i izrekao prigodnu propovijed dr. fra Josip Jozić, profesor na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. Pod misom pjevali su franjevački bogoslovi. Valja nam dodati kako je ovu svetkovinu popratilo izlaženje iz tiska našega *Glasnika svetog Ante*, koji već šestu godinu redovito izlazi četiri puta godišnje kako je i bilo planirano od početka.

Tijekom petka **5. listopada 2012. godine** demontrirali su radnici tvrtke *Color-paleta d.o.o.* iz Sarajeva skele i obavljali one male, ali vrlo važne završne radove maljanja te se ovaj dan može smatrati završnim u projektu obnove fasade i krova na našem samostanu sv. Ante na Bistriku. Od danas, s novim bakrenim krovom i obnovljenom fasadom, blista naš samostan u punom sjaju te predstavlja

dragocjen građevinski i arhitektonski sadržaj ne samo Bistrika nego i glavnog grada Bosne i Hercegovine uopće.

S otvorenja izložbe slike Galerije Šimun

Izložbom likovnih djela Galerije Šimun iz Dubrava kod Brčkog u *Maloj galeriji svetog Ante* na Bistriku u srijedu **10. listopada 2012. godine** otvoreni su XII. po redu *Dani Matice hrvatske u Sarajevu*. Na početku svečanosti otvorenja nazočne je najprije pozdravio fra Perica Vidić, predsjednik Matice hrvatske u Sarajevu, a onda su gospođa Božidarka Haupt i vlč. Ivica Mršo iz monografije o Galeriji Šimun pročitali neke dijelove tekstova o Dubravama, mjesnom samostanu i Galeriji, te samostanskoj zbirci slika i knjižnici. Na kraju se nazočnima obratio i prof. fra Stjepan Pavić, osoba koja je najzaslužnija za izgradnju Galerije u Dubravama i mnoštvo sakupljenih slika i skulptura u njoj. Nakon pozdrava, fra Stjepan je izrazio svoju radost što je izložba postavljena upravo u Sarajevu jer se nuda kako će ta činjenica pomoći da Galerija Šimun, ne samo u našem glavnom gradu nego i šire, bude prepoznata kao istinska vrijednost i kulturno dobro svih žitelja Bosne i Hercegovine. Da bi događaj otvorenja izložbe u *Maloj galeriji* bio uistinu svečan, svojim nastupom i ugodnim muziciranjem pobrinuli su se glazbenici Xavierreff Yevgeny (violončelo), Hrvoje Hrešć (violončelo) i Milan Lucić (klavir).

Petnaesti po redu *Framafest*, glazbeni festival Franjevačke mladeži, održan je u subotu **20. listopada 2012. godine** u sarajevskom *Bosanskom kulturnom centru*. Na ovogodišnjem jubilarnom festivalu nastupile su dvadeset i dvije glazbene skupine iz isto toliko franjevačkih župa iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Natjecale su se za tri nagrade: nagradu za najbolji scenski nastup koja je na kraju pripala Frami Rama-Šćit, nagradu za najbolji tekst koja je pripala Frami Posuški Gradac, te glavnu nagradu koju je osvojila Frama Jajce.

Prije glazbenog susreta okupilo se otprije like oko tisuću framaša iz oko 40 župa na Bistriku, gdje je u našoj crkvi sv. Ante slavljena zajednička misa koju je predvodio fra Joso Oršolić, sadašnji ravnatelj *Kruha svetog Ante*. Za fra Josu bismo mogli reći da je, kao tadašnji duhovni asistent Frame franjevačke provincije *Bosne Srebrenе*, prije petnaest godina bio zapravo idejni začetnik ovoga u novije vrijeme vrlo popularnog glazbenog susretanja franjevačke mladeži spomenute dvije države. Uz fra Josu, među tridesetak franjevaca, oko oltara bili su fra Danijel Rajić, duhovni asistent franjevačke mladeži Bosne Srebrenе, fra Josip Vlašić, nacionalni asistent za BiH i Hercegovačku franjevačku provinciju te fra Ivica Vrbić, nacionalni asistent Frame za Hrvatsku.

skih katoličkih vjernika koji su se te nedjelje okupili na misi u crkvi sv. Ante.

U utorak **23. listopada 2012. godine**, u skladu s tradicijom naše kuće, održan je u *Maloj galeriji svetog Ante* međureligijski susret *Duh Asiza*. Naime, od susreta kojega je 1986. inicirao i u Asizu sazvao papa Ivan Pavao II. franjevci samostana sv. Ante na Bistriku nastoje svake godine organizirati međureligijski susret u Franjinom duhu dijaloga i mirovštva. Novost ovogodišnjeg susreta sastojala se u tome da nije održan u crkvi nego u samostanskoj dvorani. Fra Drago Bojić, direktor Internacionallnog Multireligijskog Interkulturnog Centra Zajedno (IMIC), ukratko je nazočne proveo kroz povijest ovih susreta te progovorio o različitim razinama međureligijskog dijaloga. Pročitao je i Asišku izjavu svjetskih religija s Drugog asiškog susreta iz 2002. godine. Ta je izjava, u povodu desete obljetnice, tiskana i podijeljena prisutnima. O međureligijskom dijalogu kao sastavnici vjere i humanosti, a ne stvari političke diplomacije i tehnike govorio je Dževad Hodžić, profesor na Fakultetu islamskih nauka. Napretkov *Trio Magis* ukrasio je ovaj susret odsviravši tri skladbe za klavir i violinu.

U subotu u 19 sati **27. listopada 2012. godine** ponovno smo u našoj *Maloj galeriji svetog Ante* ugostili pripadnike češke manjine u Sarajevu okupljene u Udruženju građana češkog podrijetla *Češka beseda*. Članovi *Besede* su naime te večeri u našem samostanu otvorili zanimljivu izložbu svojih ručnih radova pod nazivom *Kreativnost u slobodno vrijeme*. Ova je njihova kulturna priredba pripravljena u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova Češke Republike i njezinim Veleposlanstvom u našoj zemlji te Arhivom Bosne i Hercegovine. Na izložbi, koja je trajala do 3. studenog 2012. godine, bila su izložena doista brojna i raznovrsna djela: likovni radovi, fotografije, gobleni, nakit, objavljeni tekstovi itd.

Oko pedesetak franjevačkih trećoredaca i framaša s Bistrika hodočastilo je **28. listopada 2012. godine** u Kraljevu Sutjesku u spomen na posljednju bosansku kraljicu Katarinu, franjevačku trećoredicu i blaženicu. Pridružili su se braći i sestrama koji su u to mjesto došli iz drugih krajeva Bosne i Hercegovine: Tolise, Livna, Jajca, Rame-Šćit, Mostara, Širokog Brijega... Nakon što je sve njih pozdravio fra Danijel Rajić, nacionalni duhovni asistent FSR, nacionalna ministrica Nives Knežević, inače članica bistričkog bratstva, održala je predavanje o zajedničkom radu FSR i Frame. Potom je Ivana Vidović govorila o svom osobnom iskustvu rada u Frami i u FSR. Misno slavlje, na kojem su svi sudjelovali, predvodio je fra Nikica Vujica, gvardijan samostana u Fojnici.

Poslije mise bend *Antonius* s Bistrika izveo je nekoliko duhovnih pjesama, punih ritma i veselja, a nakon toga je uslijedila već tradicionalna smotra folklora.

U četvrtak **15. studenog 2012. godine** bio je u našem samostanu dvostruki kulturni program:

U *Maloj galeriji svetog Ante* održano je predstavljanje *Fojničkoga grbovnika*. Radi se fotofaksimil-izdanju vrlo poznatog knjiškog djela iz fojničkog samostana. Kako je pred brojnim posjetiteljima naglasio gvardijan

fojničkog samostana fra Nikica Vujica, najnovije izdanje ove povijesno i kulturno važne knjige nije komercijalno, ali je zato u posljednja četiri desetljeća, u kojima se tri puta pokušala ona tiskati, ovo najuspjeliji pokušaj. Zasluge za to pripadaju ponajprije fra Franji Miletiću i njegovoj ljubavi prema kulturnoj baštini. Fra Franjo je naime, služeći se svojim nemalim fotografskim znanjem i umijećem, s beskrajnim strpljenjem fotografirao svaki grb te je na temelju njegova rada i nastala ova najnovija replika.

O važnosti i značenju *Fojničkoga grbovnika*, o vezi s dubrovačkim obiteljima, te općenito o ilirskoj heraldici, govorili su profesor povijesti na Filozofskom fakultetu u Splitu dr. sc. Stjepan Čosić i književnik Ivan Lovrenović.

Ovu kulturnu priredbu u našoj *Maloj galeriji* moderirao je dr. fra Drago Bojić, a u glazbenom dijelu programa sudjelovala je sopranistica Katarina Kikić uz klavirsku pratnju Alme Aganspahić.

Predstavljanje knjige pjesama *Uvid sadašnjosti*

Istdobno, u dvorani na prvom katu našeg samostana održano je predstavljanje knjige poezije pod naslovom *Uvid sadašnjosti*, čija je autorica pjesnikinja Ines Peruško Rihtar iz Zagreba. Stihove iz knjige čitala je glumica Marta Cerovečki, a o knjizi je govorio književnik Sabahudin Hadžalić.

U subotu **17. studenoga 2012. godine** pedesetak mladih, uglavnom studenata koji se okupljaju u našem samostanu na student-

skim tribinama uputili su se s Bistrika u jednodnevni posjet kraljevskom gradu Jajce. Predvodeni gvardijanom fra Ivanom Šarčevićem na svom su putovanju prema Jajcu posjetili također župnu crkvu Svetog Duha i bivšu ratnu bolnicu u Novoj Biloj, župnu crkvu Svetog Juraja u Vitezru te svetište Svetog Ive u Podmilaču. Iako je cilj njihova putovanja prvenstveno bio koliko-toliko upoznati značajne krajeve naše domovine i njezinu bogatu povijest, ostvareno je i više od toga. Naime, ne samo da su upoznali ljepotu i bogatstvo ovoga maloga dijela naše zemlje, nego su upoznali i gostoljubivost naših ljudi, sami se međusobno zbližili i uvjerili, po tko zna koji put, u istinitost riječi: *Gdje je ljubav i prijateljstvo, onđe je i Bog* te se u svakom slučaju bogatiji vratili u Sarajevo.

vom *Život nadvladava brojke* (Svjetlo riječi, Sarajevo 2012). U knjizi su sadržane reportaže koje je Boris neumorno pisao putujući po Bosni od rujna 2007. do srpnja 2011. kada je djelovao kao suradnik *Svjetla riječi*. U njoj su također i tekstovi sjećanja nekolicine Boriso-vih prijatelja i prijateljica, školskih i studentskih kolega, prijatelja i suradnika iz *Svjetla riječi* i s BH radija. O Borisu i njegovoj knjizi ovom prigodom govorili su Josip Mlakić, Enver Kazaz, fra Drago Bojić, fra Ivan Šarčević i fra Janko Ćuro.

U petak **23. studenog 2012. godine** u bolnici u Sarajevu preminuo je član naše zajednice fra Božidar (Pavlimir) Borić; umro je u 79. godini života, 60. godini redovništva i 54. godini svećeništva. Misa zadušnica, koju je predvodio provincijal fra Lovro Gavran i na kojoj se okupilo devedesetak svećenika te lijep broj pokojnikovih rođaka, prijatelja i poznanika, slavljena je u crkvi svetog Ante na Bistriku u utorak 27. studenog u 12 sati. Nakon toga je bio ukop na sarajevskom groblju *Sveti Josip*. U ime naše bistričke zajednice od pok. fra Bože oprostio se gvardijan fra Ivan Šarčević, a u ime Vrhbosanske nadbiskupije generalni vikar mons. Luka Tunjić.

Postavljanje vitraja

U srijedu i četvrtak, **28. i 29. studenog 2012. godine** radnici Samostalne zanatske radnje *Staklorad* iz Tolise postavljali su vitraje na gornjim prozorima naše crkve, na strani do samostanskog vrta. Svoje su radeve nastavili izvoditi i dovršili ih u četvrtak **6. prosinca** kada su postavljali vitraje na prozorima prema Franjevačkoj ulici odnosno prema pivovari. Likovno rješenje i za ove vitraje uradio je fra Perica Vidić.

U subotu i nedjelju **8. i 9. prosinca 2012. godine** održan je u našem samostanu tradicionalni i mnogima omiljeni *Mali božićni sajam*. Marijan KARAULA

ANTUN GUSTAV MATOŠ O SARAJEVU (I)**Mostar i Sarajevo - najbolja škola hrvatstva**

Bijah nekoliko dana u šeher-Sarajevu i doživjeh više no za mjesec dana u Zagrebu. Naročito hrvatstvo Herceg-Bosne natkriljuje i optimistično banovinsko mišljenje. Hrvati su tamo već sada organizovani i složniji no ovdje, a što je za nas najpoučnije: gotovo svi su starčevićanci. Dok je ovdje kod nas u Banovini plemensko, „slavensko“ osjećanje jače kod svih nestarčevičanskih stranaka od državnoga, narodnoga, Hrvati anektiranih pokrajina odvajkada su pravaški, upravo „frankovački“ Hrvati, jer se tamo u praksi, naročito u posljednje doba, vidi još očitije no u ostalim hrvatskim zemljama da su srpski državni i hrvatski državni interesi dijametralno oprečni. Zato je danas Sarajevo i Mostar najbolja škola čistog hrvatstva. Znam ljudi koji dodoše onamo kao naprednjaci i slavosrbi, a odoše kao tvrdi starčevićanci. Gg. dr. Ivo Pilar, bar. Benko - „Artur Grado“ – i Mihovil Nikolić bez sumnje se u činu uvjeriše da Hrvati i Srbi nisu isti „narod“ – kako to unatoč svemu i opet onomad tvrdi g. Nikolić Podrinski – jer ne mogu biti isti narod dvije plemenske skupine, imajući pored sasvim različite kulturne još i sasvim oprečne državne misli.

Dok na banovinskim prugama postupa konduktér sa mnom kao pustahija, na bosanskoj uskotračnoj željeznicu vlada se europski. Sigurnost bosanske administracije nad banovinskom vidi se na svakom koraku. Nedavno je *Pokret* usporedio bosanski budget sa amošnjim, došavši za nas do sramotnih rezultata. Dok hrvatski kapital služi Mađarskoj, bosanski se troši za Bosnu. Dok je nas Pešta dovela do prosjačkog štapa, Austrija nije bosanskog novca harčila izvan Bosne i to treba za budućnost upamtiti. Dok Beć dira samo u jezik, nameće nijemštinu, ali podiže materijalno blagostanje svojih podanika, Mađar ti ne nameće samo svoj kulturi nepoznati žargon, već ti sijeće još i kesu i otima imutak: to je danas razlika između bečke i peštanske politike, pa ako ćemo o simpatijama, nije teško pogoditi koja strana mi je simpatičnija.

Hrvatsko pravo, Zagreb, 7. i 10. XI. 1908.

**Hodočašće u Svetu zemlju
5.-12. ožujka 2013.**

Udruga Sveta zemlja sa sjedištem u Čerinu poziva vas na hodočašće u Svetu zemlju.

Posjetite Isusovu domovinu:

- Nazaret, Betlehem, Kafarnaum, Brdo blaženstava i Tabor, Genezaretsko jezero;
- obnovite krsna obećanja na rijeci Jordanu, a bračni parovi bračne zavjete u Kani Galilejskoj;
- uđite u Jeruzalem, molite na Maslinskoj gori, posjetite Dvoranu posljednje večere,
- prođite Isusovim križnim putem do Kalvarije i uđite u prazan grob Uskrslog!
- posjetite Zid plača i najstariji grad na Svijetu - Jerihon...

Cijena aranžmana 1.380 američkih dolara, a za djecu do 12 godina 960 američkih dolara, uključuje:

- letove Zagreb - Tel Aviv - Zagreb i pristojbe u zračnim lukama;
- smještaj u hotelima na bazi polupansiona i svaki dan ručak na terenu koji se obilazi;
- svakodnevni prijevoz autobusima visoke turističke klase i taxijima do Brda Tabor, vožnju brodom Galilejskim jezerom i napojnice vozačima,
- sve ulaznice za povijesne lokalitete; stručnog vodiča; duhovno vodstvo; putničko zdravstveno osiguranje; molitvenik, kapu i kišnu kabanicu.

Sve je uključeno u cijenu!

Plaćanje je moguće i u obrocima!

Ostale obavijesti potražite na internet stranici www.svetazemlja.com ili na facebooku: <http://www.facebook.com/udragasvetazemlja>, email: mika@svetazemlja.com ili nazovite mobitel:

063 324 323.

Sveta zemlja je peto evanđelje - upoznajte ga s Udrugom Sveta zemlja!

KALENDAR DOGAĐAJA**Ponedjeljak 24. prosinca 2012.**

Badnji dan. Misa božićnog bdijenja je u 19 sati, a u 24 sata, u ponoć, misa ponoćka koju će predvoditi provincijal *Bosne Srebrenae* fra Lovro Gavran.

Utorak 25. prosinca 2012.

Božić, godišnja svetkovina rođenja Isusa iz Nazareta. Mise u našoj crkvi u 8, 9.30, 11, 12 i 18 sati.

Ponedjeljak 31. prosinca 2012.

Završetak građanske godine. Stara godina. Mise u našoj crkvi u 7.30 i *misa zahvalnica* u 18 sati.

Utorak 1. siječnja 2013.

Nova godina. Mise u našoj crkvi u 8, 9.30, 11, 12 i 18 sati.

Nedjelja 6. siječnja 2013.

Svetkovina Bogojavljenja ili Sveta Tri Kralja. Mise u našoj crkvi u 8, 9.30, 11, 12 i 18 sati.

Srijeda 18. siječnja 2013.

Početak *Svjetske molitvene osmine za jedinstvo kršćana*. Mise u našoj crkvi u 7.30 i 18 sati.

Petak 25. siječnja 2013.

Obraćenje sv. Pavla apostola. Završetak *Svjetske molitvene osmine za jedinstvo kršćana*. Mise u našoj crkvi u 7.30 i 18 sati.

Subota 2. veljače 2013.

Blagdan Prikazanja Gospodinova u hramu ili Svjećnica. Mise u našoj crkvi u 7.30, 11 i 18 sati.

Srijeda 13. veljače 2013.

Čista srijeda ili Pepelnica. Početak korizmenog vremena. Blagoslov pepela i obred pepeļjanja. Mise u našoj crkvi u 7.30, 11 i 18 sati. Obvezatan post i nemrs.

MISE U NAŠOJ CRKVI

Nedjeljom: u 8, 9.30, 11, 12 i 18 sati.

Svaki utorak posvećen je sv. Antu i mise su uz pobožnost sv. Antu u 8 i 18 sati. Nakon večernje mise predavanje za studente i mladež te druženje u samostanskoj dvorani.

Radnim danom samostanska misa s jutarnjom je u 7.30 sati, te večernja misa u 18 sati.

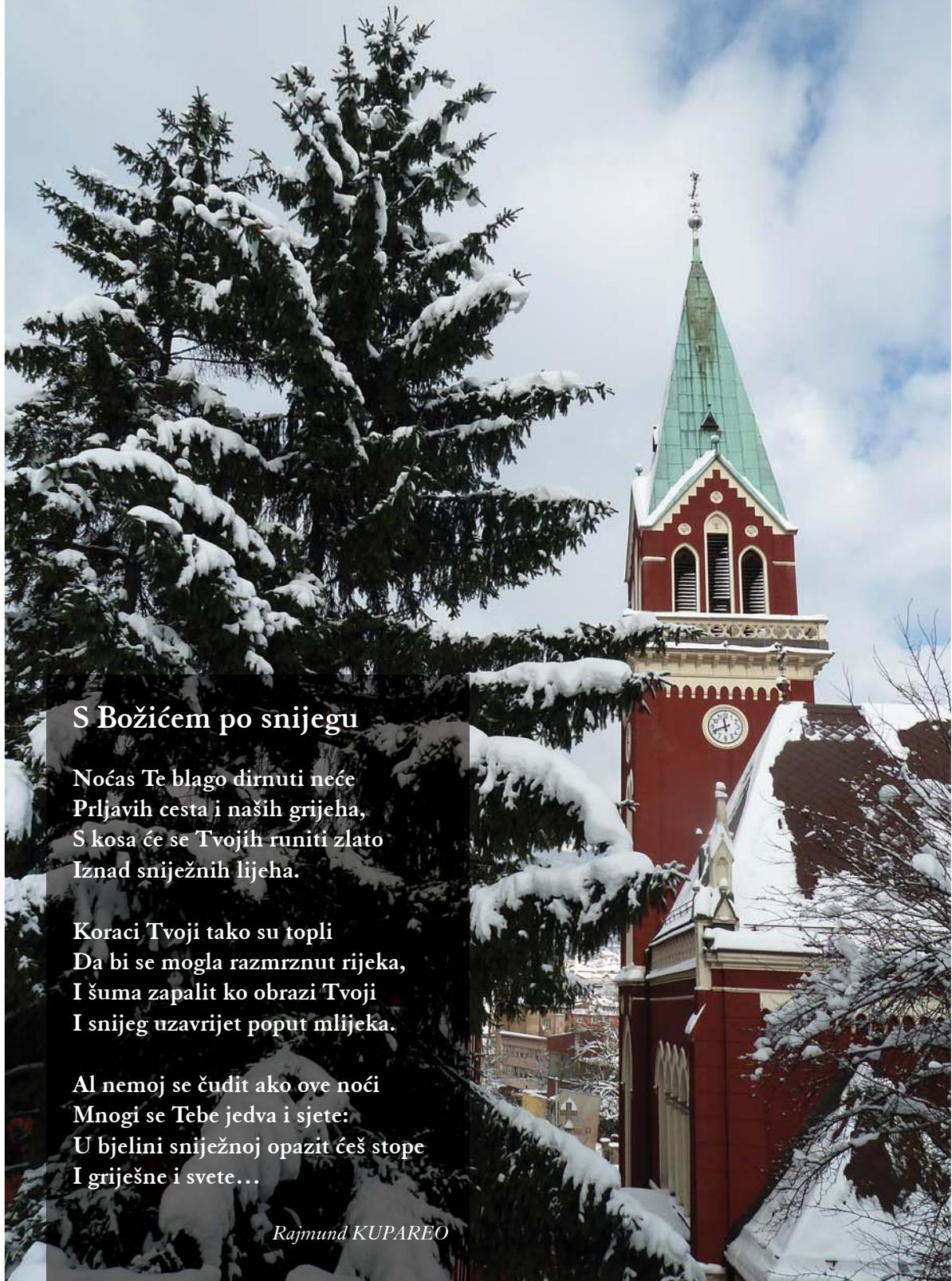
Prije svake mise može se potražiti svećenika za isповijed i uviјek dogоворiti vrijeme za duhovni razgovor.

U crkvi se tijekom godine održavaju brojni glazbeni koncerti, a samostanska *Mala galerija Sveti Ante* je otvorena za susrete raznih udruga, za održavanje različitih vjerskih i kulturnih priredbi, okruglih stolova i znanstvenih predavanja.

Tiskanje ovoga broja našega *Glasnika sv. Ante* pomogla je tiskara SUTON - Široki Brijeg
Iskreno zahvaljujemo!

Nakladnik: Franjevački samostan sv. Ante, Sarajevo, Franjevačka 6
Tel: 033/236 107, fax: 033/236 108
E-mail: sv.anto@bih.net.ba
www.svantonasarajevo.org
Glavni urednik: Marijan Karaula
Lektura: Ivo Pranjković
Fotografija: Marijan Karaula
Grafički urednik: M.S. Štrika
Tisak: SUTON - Široki Brijeg

S Božićem po snijegu

Noćas Te blago dirnuti neće
Prljavih cesta i naših grijeha,
S kosa će se Tvojih runuti zlato
Iznad sniježnih lijeha.

Koraci Tvoji tako su topli
Da bi se mogla razmrznut rijeka,
I šuma zapalit ko obrazi Tvoji
I snijeg uzavrijet poput mlijeka.

Al nemoj se čudit ako ove noći
Mnogi se Tebe jedva i sjete:
U bjelini sniježnoj opazit ćeš stope
I griješne i svete...

Rajmund KUPAREO